

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ СТУДІЙ
ТА СУСПІЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

**НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ
ЗАГАЛЬНОУНІВЕРСИТЕТСЬКОГО КАТАЛОГУ
ВИБІРКОВИХ ДИСЦИПЛІН**

на 2022 / 2023 навчальний рік

УЖГОРОД 2022

Дисципліни для вибору здобувачами вищої освіти

Назва дисципліни	Сталий розвиток суспільства
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2-3
Семестр	3,4,5,6
Обсяг дисципліни у кредитах*	03
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра міжнародних студій та суспільних комунікацій
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання кафедри, навчально-методичні посібники, інші ресурси
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю*	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Мета курсу формування у студентів цілісного екоцентричного світогляду щодо напрямів розвитку цивілізації, шляхів гармонізації екологічних, економічних та соціальних аспектів людської діяльності на глобальному, локальному та місцевому рівнях, а також фундаментальних знань теорії та практики соціальної відповідальності з позиції сучасних стандартів соціальної політики, соціальної звітності, етики бізнесу й прав людини в умовах інтеграції концепції сталого розвитку і набуття ними відповідних професійних компетенцій, що забезпечують формування соціально-відповідальної поведінки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- основні відомості про глобальні проблеми сучасної цивілізації (економічні, ресурсні, соціально-політичні, етичні, екологічні та демографічні);
- взаємозв'язки між факторами розвитку суспільства;
- основні положення сучасних моделей розвитку суспільства;
- основні поняття і принципи концепції сталого розвитку суспільства;
- загальні характеристики індикаторів сталого розвитку суспільства.

- інструментарій реалізації концепції сталого розвитку на місцевому, регіональному та національному рівнях

- сутність, види, категорії, еволюцію, концепції, моделі та рівні соціальної відповідальності;

- особливості соціальної відповідальності різних суб'єктів суспільного розвитку;

- критерії, показники та методика оцінювання соціальної відповідальності;

- екологічні аспекти соціальної відповідальності та їх нормативно-правове регулювання;

- сутність, структуру, вимоги та особливості міжнародних стандартів соціальної звітності.

вміти:

- визначати пріоритетні потреби територій та пріоритетні напрями реалізації концепції сталого розвитку;

- розраховувати локальні та регіональні індикатори сталого розвитку;

- здійснювати моніторингові дослідження природних і соціально-економічних систем;

- обґрунтовувати рішення, пов'язані з забезпеченням сталого розвитку соціально-економічних систем;

- формувати алгоритми побудови планів дій для сталого розвитку територій;

- формувати механізм управління соціальною відповідальністю;

- забезпечити ефективну взаємодію роботодавців зі співробітниками на засадах соціальної відповідальності;

- визначати напрями активізації індивідуальної та колективної соціальної відповідальності;

- посилювати соціальну відповідальність суб'єктів суспільного розвитку через соціальне партнерство;

- здійснювати моніторинг соціальної відповідальності;

- розвивати корпоративну соціальну відповідальність в контексті сталого суспільного розвитку.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Глобальні проблеми та сучасні концепції розвитку людства і біосфери

Тема 2. Концепція сталого розвитку суспільства: формування та розвиток. Роль ООН

Тема 3. Економічні, екологічні та соціальні аспекти сталого розвитку

Тема 4. Ресурси та потенціал сталого розвитку

Тема 5. Методологія розрахунку індикаторів сталості розвитку: глобальний, національний, регіональний, місцевий та локальний рівні

Тема 6. Науковий та освітній виміри сталого розвитку суспільства

Тема 7. Сталий розвиток України: реалізація концепції на рівні держави, регіонів, територіальних громад

Тема 8. Соціальна мобілізація для сталого місцевого розвитку

Тема 9. Стратегічне планування сталого місцевого розвитку

Тема 10. Соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку Концептуальні основи соціальної відповідальності

Тема 11. Соціальне (інституційне) партнерство як інструмент реалізації соціальної відповідальності з метою сталого місцевого розвитку та оцінювання її ефективності

Назва дисципліни	Громадянська освіта
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	1-2
Семестр	1,2,3,4
Обсяг дисципліни у кредитах*	03
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра міжнародних студій та суспільних комунікацій
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання кафедри, навчально-методичні посібники, інші ресурси
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю*	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

1. Мислити абстрактно, аналітично, синтезувати інформацію
2. Використовувати інформаційні і комунікаційні технологій
3. Здійснювати пошук, обробку та аналіз інформації з різних джерел
4. Бути критичним і самокритичним
5. Виявляти ініціативу та підприємливість
6. Використовувати ефективні навички міжособистісної взаємодії
7. Приймати обґрунтовані рішення
8. Мотивувати людей та рухатися до спільної мети
9. Генерувати нові ідеї (креативність)
10. Застосовувати знання у практичних ситуаціях
11. Планувати та управляти часом
12. Працювати в команді
13. Виявляти, ставити та вирішувати проблеми
14. Розробляти та управляти проектами
15. Цінування різноманітності та мультикультурності
16. Здатність бути критичним і самокритичним
17. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем
18. Визначеність та наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків
19. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)
20. Визнання людиною потреби брати на себе особисту, політичну та економічну відповідальність як громадянина

21. Повага до цінності та гідності кожної людини
22. Повага та довіра до інституцій влади; повага до верховенства права
23. Толерантність до поглядів та стилів життя, що відрізняються від власних
24. Відчуття здатності ефективно впливати на досягнення змін у своїй спільноті
25. Відчуття громадянської відповідальності, що розглядається як сприяння здоровій, дієвій деократії через поінформовану, вдумливу та ефективну участь у суспільному житті

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. Філософські засади демократичного врядування
- Тема 2. Принципи демократії
- Тема 3. Права людини
- Тема 5. Конституціоналізм та ліберальна демократія
- Тема 6. Механізми демократії в Україні
- Тема 7. Характеристики громадянського суспільства
- Тема 8. Громадянське суспільство у східній Європі
- Тема 9. Виклики, пов'язані з громадянським суспільством –
- Тема 10. Громадянство і демократія
- Тема 11. Типи громадян
- Тема 12. Активні громадяни

Назва дисципліни	Стратегічне планування
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	1
Семестр	1,2
Обсяг дисципліни у кредитах*	02
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра міжнародних студій та суспільних комунікацій
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання кафедри, навчально-методичні посібники, інші ресурси
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю*	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен: знати:

- теоретичні аспекти стратегічного планування та його зв'язок з іншими галузями управління на регіональному та місцевому рівнях;
- зміст законодавчих та інших нормативних актів, які визначають зміст стратегічного планування;
- основи державної регіональної політики та політики підтримки місцевого розвитку в Україні;
- перелік можливих етапів та інструментів, що використовуються у процесі стратегічного планування;
- принципи сталого розвитку, які можна використовувати на місцевому рівні.

вміти:

- формувати алгоритм стратегічного планування на регіональному та місцевому рівнях;
- реалізовувати в управлінській діяльності основні етапи стратегічного планування;
- використовувати різні форми залучення громадян до процесу стратегічного планування;
- розробляти операційні програми і плани дій;
- застосовувати методи моніторингу і оцінки стратегічних планів;

- здійснювати організаційне, інформаційне та ресурсне забезпечення стратегій регіонального і місцевого розвитку.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Сутність стратегічного планування і взаємозв'язок з іншими сферами

Тема 2. Система стратегічного планування в Україні

Тема 3. Основні етапи стратегічного планування

Тема 4. Залучення громадськості до стратегічного планування

Тема 5. Формування нової системи планування розвитку регіонів

Тема 6. Етапи розробки та реалізації стратегічного плану розвитку громад

Тема 7. Розгляд успішних практик формування та реалізації стратегічних планів в Україні

Тема 8. Стратегічне планування на Закарпатті та Ужгорода

Назва дисципліни	Конфліктологія та теорія переговорів
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2-4
Семестр	3,4,5,6,7,8
Обсяг дисципліни у кредитах*	03
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра міжнародних студій та суспільних комунікацій
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання кафедри, навчально-методичні посібники, інші ресурси
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю*	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Мета навчальної дисципліни «Конфліктологія та теорія переговорів» полягає в тому, щоб сформувати певну здатність по-науковому аналізувати конфліктні ситуації, виявляючи дійсні чинники їх загострення та реалістично виходячи з цього, відшукувати способи розв'язання та профілактики цих конфліктів.

Після вивчення дисципліни студент повинен **знати**:

- розвиток конфліктних ідей за час існування людства;
- закономірності, функції, принципи та методи конфліктології;
- елементи внутрішнього та зовнішнього впливу на конфліктні ситуації;
- основи динаміки процесу розвитку конфліктів;
- типологію конфліктів;
- особливості сімейних конфліктів;
- моделі кризового розвитку політичного конфлікту;
- методи діагностики та аналізу конфліктів;
- прийоми і методи профілактики конфліктів в організаціях і системах;

По закінченні вивчення дисципліни студент повинен **уміти**:

- розробляти ефективну систему організаційного попередження, прогнозування і профілактики конфлікту в організаціях;
- діагностувати і аналізувати конфлікт з визначенням основних конфліктних понять;

- правильно застосовувати різноманітні методи управління конфліктами в конкретних умовах;
- застосовувати адекватні моделі поведінки особистості в конфліктній взаємодії за ситуаційним підходом.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

1. Розвиток конфліктології як науки і навчальної дисципліни
2. Теоретичні джерела сучасних концепцій політичного конфлікту
3. Основні сучасні теорії конфліктів
4. Природа і типологія соціального-політичного конфлікту
5. Міжнародні конфлікти
6. Особистісні та групові конфлікти
7. Економічні, етнічні і конфесійні суперечності – джерело конфлікту
8. Моделі кризового розвитку політичного конфлікту
9. Розвиток конфлікту, основні етапи
10. Шляхи і способи розв'язання та регулювання конфліктів
11. Теорія переговорів

Назва дисципліни	Теорія міжнародних відносин
Рівень вищої освіти	бакалавр
Курс (рік) навчання	3
Семестр	1
Обсяг дисципліни у кредитах	3
Мова викладання	українська
Передумови для вивчення дисципліни	елементарні знання з політології, соціології, історії
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	кафедра міжнародних студій та суспільних комунікацій
Інформаційне забезпечення	підручники, посібники, презентації
Форма проведення занять	лекції, практичні
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

У результаті засвоєння навчальної дисципліни студенти повинні *знати*:

- головні поняття та парадигми теорії міжнародних відносин, які пояснюють ті чи інші міжнародні явища та процеси;
- геополітичні, цивілізаційні та глобалізаційні аспекти міжнародних відносин;
- тенденції, особливості та закономірності міжнародних відносин;
- основні аспекти взаємодії на міжнародній арені головних її елементів – міжнародних акторів.

Опанувавши курс, студент має *вміти*:

- розрізняти головні тенденції розвитку міжнародних відносин;
- критично оцінювати різні школи та напрями науки про міжнародні відносини та виокремлювати їхню центральну проблематику;
- спираючись на головні поняття та парадигми теорії міжнародних відносин, самостійно розбиратися в подіях, що відбуваються на міжнародній арені.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

1. Об'єкт і предмет ТМВ.
2. Реалістичний напрям міжнародно-політичної думки.

3. Політичний реалізм. Г.Моргентау.
4. Ліберально-ідеалістичний напрям суспільно-політичної думки з міжнародної проблематики. І.Кант.
5. Політичний ідеалізм.
6. Погляди представників марксистської парадигми на міжнародні відносини.
7. Модернізм, або «науковий» напрям теорії міжнародних відносин.
8. Теорія ігор. Трестороння коаліційна гра. Дилема ув'язнених.
9. Неореалізм.
10. Транснаціоналізм. Неолібералізм. Концепції інтеграції та взаємозалежності.
11. Неомарксизм. І.Валлерстайн.
12. Системний підхід до аналізу МВ. Поняття та структура міжнародної системи.
13. Типології міжнародних систем (Каплана, Ніколсона, Чемпеля, Волтца).
14. Історична еволюція міжнародних систем.
15. Зміст понять учасник, актор, суб'єкт міжнародних відносин.
16. Типологія учасників міжнародних відносин.
17. Держава як центральний міжнародний актор.
18. Міжнародна стратифікація держав (за М.Капланом).
19. Міждержавні (міжурядові) міжнародні організації.
20. Недержавні учасники міжнародних відносин (міжнародні неурядові організації, ТНК, етнічні групи та національні рухи, терористичні організації, політичні партії, релігійні організації, ТЗУ та ін).
21. Сила як інструмент зовнішньої та міжнародної політики. Сутність і параметри сили.
22. Теорія балансу сил.
23. «Жорстка сила». «М'яка сила». «Розумна сила».
24. Центри сили в сучасному світі. Глобальне співвідношення сил.
25. Сутність, типи та стадії міжнародних конфліктів.
26. Способи врегулювання міжнародних конфліктів.
27. Принципи мирного співіснування.
28. Поняття геополітики. Спільні положення більшості геополітичних концепцій.
29. Геополітична концепція А.Мехена.
30. Геополітична концепція Х.Маккіндера. Heartland.
31. Геополітична концепція Н.Спайкмена. Rimland.
32. Регіональна геополітика. С. Коен.
33. Теорії однополярного світу. Г.Кіссінджер. Зб.Бжезінський.
34. Геополітична концепція євразійства.

35. Кібергеополітика.
36. Цивілізаційний підхід до міжнародних відносин.
37. Концепція «зіткнення цивілізацій» С.Хантінгтона.
38. Головні підходи щодо розуміння міжнародної (світової) політики.
39. Міжнародний порядок та його рівні (форми). Світовий порядок.
40. Сутність, види та механізми забезпечення міжнародної безпеки.
41. Головні загрози міжнародній безпеці.
42. Поняття глобалізації та її основні ознаки.
43. Агенти глобалізації.
44. Глобальне управління. Феномен мондіалізації.
45. Проблема збереження державного суверенітету в умовах глобалізації.
46. Глобалізація та регіоналізація. Глокалізація.
47. Критика глобалізації. Антиглобалістський рух. Альтерглобалізм.

Назва дисципліни	Європейська та євроатлантична політика України
Рівень вищої освіти	магістр
Курс (рік) навчання	Перший
Семестр	Перший
Обсяг дисципліни у кредитах*	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Увесь комплекс соціально-гуманітарних дисциплін
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Міжнародних студій та суспільних комунікацій
Інформаційне забезпечення	https://e-learn.uzhnu.edu.ua/login/confirm.php?data=B4FwgYdcU0DqA9U/ihor_todorov .
Форма проведення занять	Лекції/практичні
Форма семестрового контролю*	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Здатність і готовність здійснювати збирання, обробку (аналіз і синтез) та інтерпретацію інформації для отримання нових знань та розв'язання практичних задач і проблем у сфері міжнародних відносин та країнознавства.

Здатність ефективно здійснювати комунікацію в різному середовищі, зокрема в сфері професійної діяльності, здатність без змістовних втрат доносити до фахівців і нефахівців складну міжнародну інформацію, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології. Здатність спілкуватися державною та іноземними мовами як усно, так і письмово. Уміння аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення в контексті реалізації конституційних положень про європейську та євроатлантичну інтеграцію України

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Історичні, ідеологічні та геополітичні передумови європейського та євроатлантичного покликання України.

Тема 2. Політичні та правові засади європейської та євроатлантичної інтеграції України.

Тема 3. Верховна Рада України в європейському та євроатлантичному співробітництві.

Тема 4. Центральні органи виконавчої влади в європейській та євроатлантичній інтеграції. Офіс віцепрем'єра з європейської та євроатлантичної інтеграції.

Тема 5. Судова влада в реальному наповненні європейського та євроатлантичного покликання України.

Тема 6. Українські регіони в європейській та євроатлантичній інтеграції України.

Тема 7. Закарпаття в європейській та євроатлантичній інтеграції України.

Тема 8. Європейський та євроатлантичний вибір в програмах та діяльності українських політичних партій та політичних лідерів.

Тема 9. Недержавні громадські організації в реалізації європейського та євроатлантичного покликання України.

Тема 10. Сучасні тенденції та основні напрями співробітництва між ЄС та НАТО й Україною. Перспектива членства України в ЄС та НАТО.

Назва дисципліни	Транснаціональні відносини та міграція: досвід ЄС
Рівень вищої освіти	магістр
Курс (рік) навчання	Перший
Семестр	Перший
Обсяг дисципліни у кредитах*	3
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Увесь комплекс соціально-гуманітарних дисциплін
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Міжнародних студій та суспільних комунікацій ФІМВ УжНУ
Інформаційне забезпечення	https://e-learn.uzhnu.edu.ua/course/view.php?id=6247
Форма проведення занять	Лекції/практичні
Форма семестрового контролю*	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Міграційні процеси населення та відносини, які складаються за їх наслідками – глобальне явище, яке має різні причини та джерела і яке набуло в країнах ЄС та в Україні масштабу неконтрольованого процесу, особливо в умовах російсько-української війни. Вивчення, узагальнення і систематизація знань з курсу «Транснаціональні відносини та міграція: досвід ЄС», розкриття основних складових проблематики та особливостей сучасної міграційної ситуації в країнах ЄС і в Україні як важливої сфери в реалізації зовнішньополітичного курсу держави, пріоритетом якого є європейська та євроатлантична інтеграція, захист своїх національних інтересів під час війни та після нашої перемоги. Необхідність поглиблення раніше отриманих знань продиктована високою динамікою

міграційних переміщень, баженців, неоднозначністю сприйняття зовнішньополітичного курсу держави, викликами, які почалися після останнього розширення ЄС, підписання Угоди про асоціацію України з ЄС та з початком війни.

Навчальна дисципліна заповнює прогалину, що утворилася в наявному навчально-методичному забезпеченні процесу підготовки фахівців з урахування складностей, що існували і виявилися у народній війні в зовнішній та внутрішній політиці України на шляху європейської та євроатлантичної інтеграції, особливо в царині імміграції і транснаціоналізму, зокрема, в областях Карпатського Єврорегіону, прикордонних відносин та нових викликів, які спричинилися розповсюдженням коронавірусу та боротьбою з ним, а головне лихом, яке принесла і продовжує нести визвольна війна.

Важливість вивчення даного курсу обумовлене і тим, що 19 регіонів України з 25 – є прикордонними, значна частина кордону з рф та рб знаходяться в зоні бойових дій, а трагічні руйнування міст і сіл спричинили величезну кількість біженців та тимчасових переселенців. Це вимагає глибокого засвоєння новітнього матеріалу, здійснення нових накових соціологічних досліджень, знання та оволодіння необхідною методикою їх проведення, аналізу та практики їх застосування. Вирішувати ці завдання покликані і випускники УжНУ, оскільки Закарпаття є з'єднуючою ланкою України з ЄС. Це потребує нових підходів і нових професійно підготовлених кадрів, які в змозі професійно вирішувати існуючі проблеми та відстоювати інтереси України.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Історичні етапи міграції в Європу та світі. Рух населення та його особливості в країнах Європи. Теорії, поняття і категорії, форми та види міграції.

Тема 2. Міграція - процес територіального переміщення населення. Сутність і функції міграції населення. Континуум моделей взаємодії суспільств приймаючих країн іммігрантів та біженців: сегрегація, асиміляція, плюралізм.

Тема 3. Соціальний феномен міграції в історії людського спільноти.

Тема 4. Дослідження міграцій в період Другої Світової війни і в повоєнні роки. Міграція як чинник соціальних перетворень в сучасний період глобалізації та її вплив на ситуацію в країнах ЄС. Теорія міграційних мереж: Дуглас Массей.

Тема 5. Транснаціональна концепція міграції. Ш.Глік., Т.Файст, С.Каслз і транснаціоналізм та мультикультуралізм в Європі. Транснаціональні і міграційні процеси: виклики і можливості для ЄС та України.

Тема 6. Інструменти аналізу, управління, специфіка дослідження та типологізації міграції у соціології.

Тема 7. Закарпаття в європейській та євроатлантичній інтеграції України. Міграційна ситуація в Закарпатті: біженці і переселенці та їх потреби: методологія і методика їх дослідження.

Тема 8. Досвід дослідження міграцій в країнах ЄС та управління міграцією (Словаччина, Польща,). Сучасна українська міграція: характер, напрями та невизначені перспективи.

Тема 9. Дослідження міграції та її впливу на демографічну ситуацію в Україні у порівнянні з сусідніми країнами (Словаччина, Польща), на розвиток транскордонної співпраці. Українські вимушені мігранти.

Тема 10. Нормативно-правова основа міграційного процесу в Україні та ЄС. Правовий статус працівників-мігрантів у Євросоюзі, право на притулок.